

VLAAMSE OVERHEID
Leefmilieu, Natuur en Energie

[2008/203409]

27 AUGUSTUS 2008. — Omzendbrief LNE/2008/1
Omszendbrief over asbest in Vlaamse sorteercentra

Aan de provinciegouverneurs,
Aan de leden van de deputaties,
Aan de colleges van burgemeester en schepenen
Aan de diensten en instanties belast met de uitvoering van de in deze rondzendbrief opgenomen bepalingen

Betreft : Code van goede praktijk voor het op de Vlaamse sorteercentra aanvaarden, manipuleren, registreren en afvoeren van asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig

1. Situering.

Deze code van goede praktijk heeft als doelstelling te komen tot een uniforme aanvaarding, manipulatie, registratie en afvoer van het hechtgebonden asbestafval^[1] (asbestcement, asbestboard, asbestleien, vlakke gevelplaten, bloembakken, enz.) op de Vlaamse sorteercentra. De code moet worden gevolgd indien men hechtgebonden asbestafval al of niet sporadisch aanvaardt op zijn site.

De code van goede praktijk is als volgt opgedeeld :

- Aanvaarding.
- Manipulaties.
- Registratie.
- Afvoer.

2. Aanvaarding.

2.1. Wetgeving.

Algemeen.

Conform artikel 4.7.0.1 en 6.4.0.1 van VLAREM II moet men bij het omgaan met asbest de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat :

- tijdens het vervoer, het laden en het lossen van afvalstoffen die asbestvezels of asbeststof bevatten, deze vezels en stof niet vrijkomen in de lucht en geen vloeistoffen worden verloren die asbestvezels kunnen bevatten;
- afvalstoffen die asbestvezels of -stof bevatten, zodanig worden behandeld, verpakt of, met inachtneming van de plaatselijke omstandigheden, afgedekt zijn, dat er geen asbestdeeltjes in het milieu terecht komen;
- activiteiten die verbonden zijn aan het werken met asbest bevattende producten, geen noemenswaardige milieuverontreiniging door asbestvezels of -stof veroorzaken.

Asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is, zijn als gevaarlijke afvalstof ingedeeld (bijlage 1.2.1.B van het VLAREA - afvalstoffencode 170605). Asbest is een kankerverwekkende stof (door het International Agency for Research on Cancer ingedeeld in groep 1 : kankerverwekkend voor de mens) en moet dan ook omwille van de arbeidsveiligheid en milieuzorg zorgvuldig worden benaderd.

Asbestementhoudende afvalstoffen moeten gescheiden worden aangeboden en afzonderlijk worden gehouden bij de ophaling of verzameling (artikel 5.2.2.1, § 1, van het VLAREA).

Alle afvalverwerkende inrichtingen houden een afvalstoffenregister bij. Indien van toepassing, omvat dit register ook een vermelding dat aangevoerde afvalstoffen werden geweigerd en de reden van deze weigering (artikel 6.2.4, § 1, 7°, van het VLAREA).

Op categorie 1-monostortplaatsen voor asbesthoudend bouw materiaal mag men hechtgebonden asbestafval aanvaarden, met inbegrip van hechtgebonden asbestafval dat in kunststof verpakt is (artikel 5.2.4.1.9, § 6, 2°, van VLAREM II).

Specifiek voor sorteercentra.

VLAREM II bepaalt dat het ingezamelde asbestcementafval of andere asbesthoudende afval waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is, gescheiden van de rest van het bouw- en sloopafval moet worden opgeslagen. Er mag geen enkele bewerking, andere dan het sorteren, op het asbesthoudend afval worden uitgevoerd. Alle nodige maatregelen moeten genomen worden om verspreiding van asbestvezels te voorkomen (artikel 5.2.2.4.3 van VLAREM II).

De opslag van de gesorteerde materialen geschiedt op ordelijke en veilige wijze, op daartoe aangewezen vloeren of in containers, voor zover dit geen aanleiding geeft tot hinder en in overeenstemming met het goedgekeurde werkplan. Niet nuttig toepasbare afvalstoffen mogen buiten de sorteervloer alleen in containers worden opgeslagen (artikel 5.2.2.4.2, § 2, van VLAREM II).

Op bouw- en sloopafval waarin via visuele keuring vastgesteld wordt dat asbestcement aanwezig is, mogen in geen geval breekactiviteiten worden uitgevoerd (artikel 5.2.2.4.2, § 7, van VLAREM II).

De exploitant treft de nodige maatregelen om lange opslagtijden en grote opslaghoeveelheden te vermijden. Afvalstoffen die niet voor nuttige toepassing in aanmerking komen, en de gesorteerde materialen worden regelmatig afgevoerd. Afvalstoffen die aanleiding geven tot hinder voor de omgeving, worden onmiddellijk afgevoerd (artikel 5.2.2.4.2, § 5, van VLAREM II).

Verder bepaalt artikel 5.2.2.4.1, § 1, van VLAREM II dat in de inrichting voor het opslaan en behandelen van ongevaarlijke afvalstoffen de volgende vaste afvalstoffen mogen worden verwerkt, voor zover uitdrukkelijk vermeld in de milieuvergunning :

1. selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen bestaande uit hout-, papier-, karton-, textiel-, plastic-, metaal-, glas- en rubberafval;
2. de bedrijfsafvalstoffen die omwille van de herkomst, de aard en de samenstelling vergelijkbaar zijn met huishoudelijke afvalstoffen;
3. inerte afvalstoffen :
 - a. reststoffen afkomstig van de bouw, de afbraak, de herstelling en het onderhoud van gebouwen, wegen, constructies en kunstwerken, met uitzondering van asfalt, hout, plastic, andere kunststoffen aangewend in de bouwsector en afvalstoffen die vrije asbestvezels of asbeststof bevatten;

b. reststoffen afkomstig van het uitgraven van materialen of stoffen in hun natuurlijke staat, voor zover ze afkomstig zijn van geologische afzettingen die tot het tertiair of quartair tijdperk behoren (zand-, klei-, leem-, mergel- en grindafzettingen);

4. inerte afvalstoffen verontreinigd met asfalt, hout, plastic en andere kunststoffen aangewend in de bouwsector, met uitzondering van afvalstoffen die vrije asbestvezels of asbeststof bevatten;

5. bouw- en sloopafval met inbegrip van asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is.

2.2. Bijkomende afspraken.

Op sorteercentra kan men, tenzij anders bepaald in de milieuvergunning, alleen asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is, aanvaarden.

Soms wordt de aanwezigheid van asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is, pas vastgesteld op het moment dat de desbetreffende container met bouw- en sloopafval wordt leeggemaakt (hier spreekt men dus over een non-conformiteit). Om problemen van deze aard te vermijden, moet in eerste instantie in de stap vóór de aanvaarding ingegrepen worden, namelijk bij de producent van de afvalstoffen.

Daarom moet bij het ter beschikking stellen van de container voor bouw- en sloopafval door de dienstverlener duidelijk gecommuniceerd worden aan de gebruiker van de container/producent van het afval dat asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is, niet los (zonder bigbag) bij het bouw- en sloopafval mag worden aangeleverd.

Wanneer dergelijk asbestafval mogelijk aanwezig is, wordt aan de gebruiker van de container/producent van het afval afhankelijk van de hoeveelheid van de afvalstoffen een afsluitbare kleine, middelgrote of container-bigbag of een afsluitbare platenzak ter beschikking gesteld. De gebruiker plaatst het asbesthoudend afval in de bigbag zodat het asbesthoudend afval bij aankomst op het sorteercentrum gemakkelijk detecteerbaar is.

Op het sorteercentrum hanteert men volgende acceptatieprocedure :

— aan elke klant die bouw- en sloopafval aanbiedt of laat ophalen, wordt gevraagd of het afval ook al of niet hechtgebonden asbesthoudende afvalstoffen bevat;

— elke vracht wordt bij de aanvaarding visueel geïnspecteerd;

— asbesthoudende afvalstoffen worden geweerd indien zij niet verpakt zijn in een afsluitbare (container-)bigbag of afsluitbare platenzak. De verpakking wordt bij aanvaarding gesloten indien dit nog niet gebeurd is;

— uitzonderlijk mogen onverpakte asbesthoudende afvalstoffen van groot formaat worden aanvaard. De stukken worden voorzichtig in de container met container-bigbag gebracht;

— de verpakking is scheur- en lekbestendig zodat bij manipulaties geen asbestvezels in de buitenlucht vrijkomen. De verpakking moet geen logo "asbesthoudend afval" bevatten (conform het koninklijk besluit van 16 maart 2006 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest), maar dit wordt wel aanbevolen;

— indien de container afval met vrij asbest bevat, verwijst het sorteercentrum de klant door naar een vergunde verwerker van vrij asbest (met name een vergunde solidificatie-inrichting of, indien cementering technisch niet mogelijk is, een categorie 1-stortplaats vergund voor het aanvaarden van vrij asbest). Het sorteercentrum vermeldt de coördinaten van de klant en de gegevens van de geweigerde vracht in het afvalstoffenregister;

— aan klanten met geweigerde ladingen wordt een geschikte afsluitbare verpakking ter beschikking gesteld;

— kleine hoeveelheden vrij asbest die sporadisch op de exploitatiezetel tussen het andere afval worden aangetroffen (bijv. een asbestkoord van een kachel), worden door de exploitant in een hiervoor geschikte gesloten recipiënt geborgen in afwachting van afvoer door een erkende overbrenger naar een vergunde verwerker.

3. Manipulaties.

3.1. Wetgeving.

Naast VLAREM en VLAREA moet men rekening houden met het koninklijk besluit van 16 maart 2006 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest (*Belgisch Staatsblad* 23 maart 2006).

Algemene principes bij manipulaties zijn :

— men doet al het mogelijke om zo weinig mogelijk personen te werk te stellen op de plaatsen waar asbeststof kan aanwezig zijn in de lucht;

— men vermijdt zoveel als mogelijk stofvorming in alle fasen van het proces;

— als laatste hulpmiddel laat men de blootgestelde personen persoonlijke beschermingsmiddelen dragen.

Het koninklijk besluit legt volgende zaken op :

— men voert luchtmetingen uit. Men tracht de vezelconcentratie in de lucht zo laag mogelijk te houden. Bij overschrijding van de richtwaarde ($0,01 \text{ v/cm}^3$) neemt men bijkomende technische maatregelen. De grenswaarde van $0,1 \text{ v/cm}^3$ mag nooit overschreden worden (artikelen 18 t/m 27, koninklijk besluit 16 maart 2006);

— de activiteiten moeten gemeld worden bij de regionale directie van het Toezicht op het Welzijn op het Werk (zie www.werk.belgie.be - bijv. jaarmelding af te spreken met bevoegde inspecteur) (artikelen 28 en 29, koninklijk besluit 16 maart 2006);

— men meldt aan de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer welke werknemer mogelijk blootgesteld wordt (artikelen 30 t/m 32, koninklijk besluit 16 maart 2006). Alle betrokken werknemers ondergaan jaarlijks een medisch onderzoek bij de arbeidsgeneesheer (artikelen 33 t/m 36, koninklijk besluit 16 maart 2006);

— deze werknemers krijgen opleiding en informatie (artikelen 37 en 38, koninklijk besluit 16 maart 2006). Dit mag intern binnen het bedrijf gegeven worden, maar moet wel neergeschreven zijn. Dit wordt ook jaarlijks herhaald. Het gaat over algemene informatie in verband met asbest herkennen, gezondheid en dergelijke en specifieke informatie i.v.m. de concrete toepassing op de werkplaats (instructies).

3.2. Voorschriften code van goede praktijk.

De sorteercentra leven volgende principes na :

— asbesthoudend afval wordt alleen aanvaard indien het asbest hechtgebonden is, indien het afval deugdelijk verpakt is en indien het afval niet gemengd is met ander afval;

- het asbesthoudend afval wordt niet gebroken;
- door een voorzichtige manipulatie en/of het gebruiken van een sproei-installatie, vermijdt men dat asbestvezels worden verspreid of ingeademd.

Het binnenkomende asbesthoudende afval wordt in 2 soorten onderverdeeld :

1. Asbesthoudend afval dat in een geschikte verpakking (container met bigbag, bigbag of platenzak) wordt aangeleverd

Hier moeten geen manipulaties meer gebeuren, behalve het afsluiten van de bigbag en het samen plaatsen van de kleinere bigbags/platenzakken in één gezamenlijke container. De container-bigbags blijven in de container tot aan de stortplaats.

2. Onverpakt asbesthoudend afval dat men sporadisch en ongewenst aantreft tussen het andere afval.

De code legt hierbij manuele manipulatie op. Men sorteert dit asbesthoudend afval manueel uit en verpakt het op zodanige wijze dat vezelvrijstelling minimaal is. Bij deze en andere werkzaamheden met kans op blootstelling aan asbestvezels, zoals het opvegen van het terrein, is het dragen van de vereiste persoonlijke beschermingsmiddelen verplicht.

Men stelt de werknemers minstens een ademhalingsbescherming (wegwerpmasker type FFP3) en aan enkel en pols aansluitende wegwerpkledij met kap ter beschikking.

Asbestementplaten en -leien ondergaan geen enkele manipulatie behalve eventuele opbulking. Hierbij worden de platen op zodanige wijze in een container met geschikte verpakking (bijv. container-bigbag) geladen dat breuk vermeden wordt en stofvorming zoveel mogelijk beperkt wordt. Om risico op breuk te beperken gebeurt de opbulking manueel en niet machinaal. Indien nodig gebruikt men een sproei-installatie.

Machinale manipulatie is uitzonderlijk toegelaten indien men vernevelt (bij voorkeur met toevoeging van een fixatiemiddel aan het water). Het moedwillig breken of verkleinen van asbesthoudend afval alsook het gebruik van sneldraaiende mechanische werktuigen (artikel 15, koninklijk besluit 16 maart 2006) zijn verboden.

Door één van deze methodes te gebruiken zorgt men ervoor dat alle asbesthoudende afval ten laatste in de sorteerinrichting wordt verpakt en in gesloten verpakking wordt afgevoerd.

4. Registratie.

Men tracht het gewicht van de binnenkomende asbesthoudende afvalstoffen zo accuraat mogelijk in te schatten :

- een container met uitsluitend asbesthoudend afval wordt op de sorteerlocatie ingewogen als "asbestcementhoudende afvalstoffen";
- een container bouw- en sloopafval die niet overwegend asbesthoudende afvalstoffen bevat, wordt ingewogen als "bouw- en sloopafval".

Het gewicht van de aanwezige asbesthoudende afvalstoffen wordt van het bouw- en sloopafval in mindering gebracht door bijv. aan asbestafval bevattende bigbags een standaardgewicht toe te kennen. Het asbesthoudend afval wordt in het weegsysteem ingegeven onder de benaming "asbestcementhoudende afvalstoffen".

5. Afvoer.

Voor afvoer naar de stortplaatsen worden de bigbags of platenzakken gesloten. Dit geldt zowel voor de kleine bigbags als de container-bigbags. De container kan eventueel voor het transport voorzien worden van een dekzeil. De exploitant van de stortplaats ziet erop toe dat het materiaal met bigbags conform de richtlijnen van de stortplaats in het daartoe voorziene stortvak wordt gestort.

6. Slotbeschouwingen.

Deze code van goede praktijk zal worden toegepast door alle Vlaamse sorteercentra. Door toevoeging van de algemene regels rond aanvaarding, manipulaties, in- en uitgaande registratie en afvoer in het werkplan bezit ieder sorteercentrum een gelijkwaardige basis voor het beheer van bouw- en sloopafval met inbegrip van asbestcementafval of andere asbesthoudende bouwmaterialen waarin asbest in gebonden vorm aanwezig is. Het in een zo vroeg mogelijk stadium verpakken van vrijkomend asbesthoudend afval en de scheiding van het asbesthoudend afval aan de bron beperken het risico van verspreiding van asbestvezels. Deze code van goede praktijk ontslaat de uitbaters niet van het naleven van alle wettelijke verplichtingen. De code is een aanvulling op en verduidelijking van de wetgeving.

H. CREVITS,

Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur

Nota

[1] De hechtgebondenheid van het materiaal kan in geval van twijfel geverifieerd worden door middel van de VITO-vezelvrijstellingstest. Bros materiaal moet omwille van het blootstellingsgevaar worden gecementeerd.